

SMARTE SNARVEIER:

En påminnelse om de glemte tastene

Noen av tastene brukes så flittig at bokstavene på dem etter hvert slites bort. Andre har man knapt rørt. Her får du tips om effektiv bruk av tastene som de fleste har glemt.

Journalist
Henning Rasmussen

Hvis du har et tastatur der bokstaven er trykt på hver tast, ser du kanskje at noen bokstaver er mer slitt enn andre. På tastaturet mitt er tastene E, A, R og T nesten helt svarte, fordi de trykte bokstavene er slitt bort.

Det stemmer godt med frekvensanalyse av tekst, der det fremgår at de mest brukte bokstavene i norsk (bokmål) er nettopp e, a, n, r og t, mens de minst brukte forutsigbart nok er w, q, z og x. Disse ser nesten nye ut også på mitt tastatur, men i tillegg finnes det taster som så å si aldri brukes. Vi snakker om taster som

var viktige en gang i pc-alderens begynnelse, men som i dag stort sett har mistet betydning.

Av uvisse grunner har likevel mange tastatur- og pc-produsenter beholdt de gamle tastene, selv om nesten ingen bruker dem lenger.

IBM-arven

Det gjelder for eksempel tasten Scroll Lock, som sikkert fører en stille tilværelse også på ditt tastatur, hvis du har den i det hele tatt. Tasten fantes også på de første IBM-maskinene, og grunnen var at datidens maskiner hadde små skjermer med lav oppløsning.

Når man jobbet med for eksempel et regneark eller tekstdokument, brukte man piltastene til å styre markøren, slik at man kunne bla seg nedover i et dokument eller til slutten av en setning. Ved å trykke på Scroll Lock, låste man en rulle- eller blafunksjon, slik at piltastene i stedet kunne brukes til å navigere i dokumentet eller regnearket man jobbet med.

Det var smart i en tid da verken datamus eller Windows fantes. Derimot er det mindre nyttig i dag, når skjermene er store og har både skyhøy oppløsning og rullefelt som lett lar seg betjene med en vanlig mus.

Taster kan fortsatt brukes

Det de færreste kanskje er klar over når de lar blikket gli over tastaturet, er at Scroll Lock og de øvrige eksotiske tastene Home, End, PageUp, PageDown og Pause/Break fortsatt fungerer også på dagens maskiner. De kan til og med være ganske nyttige – i både Windows, i kontorprogrammer og når du er på nettet.

På et fullt tastatur
finnes det en ofte oversett gruppe av taster som byr på smarte og lite kjente funksjoner.

Gå til starten av dokumentet

Home-knappen blir stort sett ignorert på dagens pc-er, men kan spare tid i både Windows og andre programmer. Med Home kan du nemlig gå rett til starten av en tekstlinje, et dokument eller en nettside med bare ett tastetrykk. Den gjør det også lettere å navigere i Filutforsker. Den er spesielt nyttig når du jobber med lange tekster eller blar i mapper med mange filer.

Aktiviteter og Friluftsliv

Fotturer: Norge har et omfattende nettverk av merkede stier som går gjennom variert terreng, fra skogstier til fjellruter.

Ski: Langrenn er en nasjonalidrett, og Norge har mange preparerte løyper. Alpint er også populært, spesielt i anlegg som Hemsedal og Trysil.

Vannaktiviteter: Kajakpadling i fjorder og innsjøer, samt fiske i elver og innsjøer, er populære aktiviteter.

Kulturlandskap

Fjellgårder: Mange fjellgårder ligger spredt i det norske landskapet, ofte i avsidesliggende områder. Disse gårdene er en del av Norges kulturarv.

Kystsamfunn: Kystbyer og -landsbyer som Bergen og Ålesund er kjent for sin historiske arkitektur og nærhet til havet.

Holder du skifttasten nede mens du trykker på Home, markeres teksten fra markøren til starten av dokumentet i tekstbehandlingsprogrammet.

Nettleser

Når du er på en hjemmeside og trykker på Home, går du til begynnelsen av det du er i ferd med å lese. I tekstfelt går du til starten på teksten.

Windows

I Filutforsker gjør et trykk på Home-tasten at den første filen i mappen markeres. I menyer går du rett til det øverste punktet.

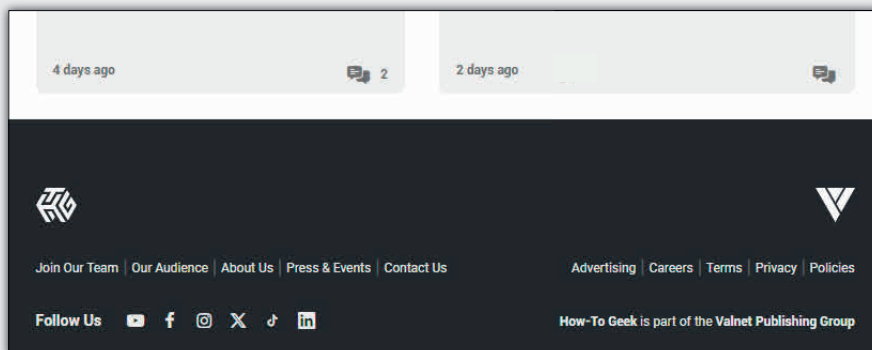

Kontorprogrammer

I Microsoft Word tar Home-tasten deg til starten av linjen du befinner deg på. I regneark går du til kolonne A i den aktuelle raden.

Gå til slutten av setningen

End-tasten er en enkel, men effektiv snarvei og kan faktisk ses som en tvillingfunksjon til Home-tasten. Med End-tasten kommer du raskt til bunnen av en hjemmeside, slutten av et dokument eller slutten på en tekstlinje. I Word vil et trykk på End ta deg til slutten på den aktuelle linjen. Holder du samtidig Ctrl-tasten nede, går du rett til slutten av dokumentet.

På en nettside vil et trykk på End-tasten ta deg til bunnen av siden. Det er en rask løsning når du for eksempel vil finne innholdsmenyen.

Nettleser

Trykker du på End når du er på en hjemmeside, går du direkte til bunnen av siden. I tekstfelte går du til slutten av teksten.

Windows

I Filutforsker får et trykk på End-tasten maskinen til å markere siste fil i mappen. I Windows-menyer tas du rett til det nederste (siste) punktet.

Kontorprogrammer

Et trykk på End i Word tar deg rett til slutten av linjen, mens du i regneark kan trykke End + piltast for å gå til siste celle i pilens retning.

Navigering med piltaster i regneark

Når Scroll Lock er aktivert, endres funksjonen til piltastene: I stedet for å flytte markøren mellom celler i et regneark, navigerer du i regnearket mens den aktive cellen blir stående. Det er praktisk når du vil orientere deg i store ark uten å miste oversikten. På mange nye tastaturer er Scroll Lock skjult og krever ofte en kombinasjon som Fn + Scroll Lock.

	Velg utstyr: Klikk på pilen og velg utstyret ditt fra listen.	Bruker du utstyret? (velg fra listen)	Er utstyret slått på/aktivt? (velg fra listen)	Er utstyret helt avslått? (fyll inn selv)	Estimert forbruk per time (i watt)	Estimert forbruk per stand
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						

Når Scroll Lock er aktivert i Excel, kan du navigere med piltastene – uten å flytte den aktive cellen. Trykker du på F2, kan du redigere den valgte cellen.

Nettleser

Scroll Lock-tasten har ingen funksjon i nettlesere som Edge, Firefox og Chrome. Det kan den likevel få ved hjelp av enkelte utvidelser.

Windows

Scroll Lock har ingen funksjon i Windows. Tasten ble opprinnelig brukt til å låse musepekeren, slik at den ikke ble påvirket av piltastene.

Kontorprogrammer

I regnearkprogrammer som Excel kan du bruke Scroll Lock til å navigere i arket ved hjelp av piltastene, uten å flytte markøren.

Gå én side bakover i dokumentet

Page Up-tasten er en enkel og effektiv løsning når du vil navigere raskt oppover på skjermen. I stedet for å rulle med musehjulet kan du trykke én gang og gå en side oppover – det virker på både nettsider, i dokumenter og i regneark. I Excel og PowerPoint kan du dessuten bruke Page Up-tasten sammen med Ctrl for å bytte mellom ark eller lysbilder.

Den første filmen i Ringenes herre-trilogien, "Ringens brorskap" (The Fellowship of the Ring), er regissert av Peter Jackson og ble utgitt i 2001. Filmen er basert på J.R.R. Tolkiens episke fantasiroman med samme navn.

Handlingen starter i den idylliske landsbyen Hobbiton i Riket Midgard. Hobbiten Frodo Lommelun arver en mektig ring fra sin onkel Bilbo Lommelun. Denne ringen viser seg å være Den ene ringen, som ble smidd av den onde Sauron for å dominere alle frie raser i Midgard. Ringen har nå kommet til Frodos ansvar å ødelegge den før Sauron gjenoppstår og bruker den til å underlegge seg verden.

Frodo slår seg sammen med en variert gruppe eventyrere, inkludert mennesket Aragorn, alven Legolas, dvergen Gimli, trollmannen Gandalf, og hans tre hobbit-venner Sam, Merry og Pippin. Denne gruppen danner "Ringens brorskap" og begynner seg ut på en farlig reise mot Mordor, hvor de håper å

Når du bruker Page Up-tasten i et tekstdokument, flyttes både visning og markør én side opp. Det er praktisk i lange dokumenter.

Nettleser

Trykk på Page Up-knappen i nettlesere som Edge, Firefox og Chrome for å gå ett skjermbilde oppover på en hjemmeside.

Windows

Har du en mappe med mange filer, kan du bruke Page Up-tasten til å navigere opp gjennom filene. Det samme gjelder for meny punkter.

Kontorprogrammer

I regneark og dokumenter i for eksempel Word og Excel flytter Page Up visningen én side opp. I dokumenter blir også markøren med opp.

Gå raskt én side frem i dokumentet

Page Down-tasten gjør det motsatte av Page Up: Når du leser lange dokumenter, nettsider eller regneark, kan du trykke én gang for å gå til neste side uten å bruke musehjulet. I Word og Excel følger markøren eller visningen med. Hvis du samtidig trykker på Ctrl-tasten, kan du i for eksempel nettleseren veksle mellom fanene øverst i vinduet.

Nasjonalparker: Norge har over 40 nasjonalparker, inkludert Jotunheimen, Rondane og Dovrefjell. Disse parkene beskytter unike økosystemer og gir muligheter for friluftsliv.

Naturreservater: I tillegg til nasjonalparkene finnes det mange naturreservater som beskytter spesifikke habitat og arter.

Page Down-tasten er et nyttig hjelpemiddel når du jobber med lange dokumenter. Da kan du raskt bla en hel side fremover i dokumentet.

Nettleser

Trykk på Page Down i nettleseren for å bla ett skjermbilde nedover på nettsiden. Kombinerer du med Ctrl, kan du veksle mellom åpne faner.

Windows

Page Down-tasten kan brukes til å navigere mellom filene i en mappe i Filutforsker. Det gjelder også for punktene i en meny.

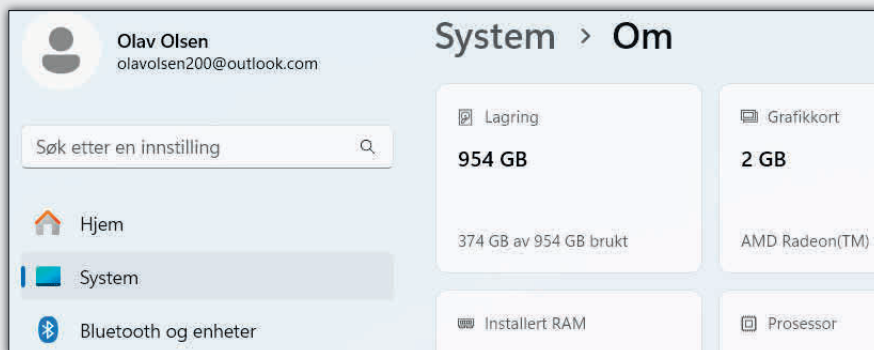

Kontorprogrammer

I regneark og dokumenter i for eksempel Word og Excel flytter Page Down visningen en side ned. I dokumenter blir også markøren med ned.

Snarveien til systeminformasjon

Pause/Break-tasten er en levning fra tidligere tider, da man skrev kommandoer i DOS, men den kan fortsatt brukes. I Excel kan tasten i visse tilfeller stoppe lange beregninger eller makroer midlertidig, hvis du skulle ha behov for det. Tasten er imidlertid på vei ut, så det er ikke sikkert at du finner den hvis du har et tastatur av nyere dato.

I stedet for å ta den kronglete veien via Windows-innstillingene kan du trykke på Windows-tasten + Pause/Break for å få informasjon om maskinen.

Nettleser

Pause/Break har ingen synlig funksjon i nettleseren, men kan brukes sammen med utviklerverkktøyene for Chrome.

Windows

Når du trykker på Windows-tasten sammen med Pause/Break, åpnes systeminformasjonen, slik at du ser detaljer om systemet.

Kontorprogrammer

I Excel kan tasten Pause/Break brukes sammen med Ctrl til å sette kompliserte formler og beregninger på pause, hvis du får behov for det.